

2. De Stad

Wat gebeurt er in Schiedam?

2.0 Interview met Hans Vrijenhoef en Kevin Kardux van Proton Ventures

'Vangen', roept Proton Ventures directeur Hans Vrijenhoef en gooit een klein knuffelpoppetje door zijn kamer. Het blijkt een gehaakt molucuu model van ammoniak te zijn. 'We noemen het Monia', vertelt hij over deze bedrijfs-mascotte. 'Ik haal dit trucje altijd uit. Om maar aan te geven dat ammoniak niet eng is. Je hoeft er niet van te schrikken.'

Proton Ventures: duurzame aanjager in de haven

Vrijenhoef kan uren vertellen over de geweldige eigenschappen van ammoniak, over de opslag ervan, en de potentie die het heeft als duurzame energiedrager. Dit is waar Proton Ventures zich iedere dag hard voor maakt. Vanuit dit gedachtegoed heeft Proton Ventures zich afgelopen jaar opgeworpen als koploper voor het verduurzamen van het Schiedamse havengebied.

Nog even over ammoniak

Vrijenhoef knikt instemmend. Dat klopt. Maar toch nog even over ammoniak. 'Veel mensen hebben negatieve associaties bij ammoniak. Omdat het stinkt. Maar als je het goed gebruikt, is het niet gevaarlijk. Ammoniak heeft ervoor gezorgd dat de voedselvoorziening in de wereld is verbeterd. Er zijn door ammoniak een hoop oorlogen voorkomen.'

In 2001 had Hans Vrijenhoef het plan om ammoniak uit Rusland te importeren en in het gasnetwerk te stoppen, zodat het thuiskomt, bij de huishoudens. Maar dan in de vorm van waterstof, een afgeleide van ammoniak. Vrijenhoef: 'Dan kun je je huis verwarmen op waterstof. Dat scheelt een hoop CO₂-uitstoot. Helaas is het nog niet gelukt, we krijgen niet iedere partij mee. Maar de lobby is er nog steeds. Mijn doel is om mensen ervan te overtuigen dat een toekomst zonder CO₂ een toekomst met ammoniak is.'

Duurzame koploper in de haven

Die toekomst begint ook in Schiedam, moet Proton Ventures hebben gedacht. Directeur Vrijenhoef was enkele malen bij gemeentelijke bijeenkomsten over duurzaamheid aanwezig. Hij stak enthousiast zijn vinger op toen werd gevraagd naar partijen die de haven wilden verduurzamen. Collega Kevin Kardux ging met die opdracht aan de slag. Hij ging de deuren langs bij andere bedrijven in de haven. Kevin Kardux: 'Om te inventariseren waar bedrijven mee bezig zijn en waar de behoeftes liggen. Maar ook om te kijken waar we bedrijven bij elkaar kunnen brengen.'

Zonnepanelen

Een concreet voorbeeld is een project met zonnepanelen. Kardux: 'Er is veel dakoppervlak in de haven, en er zijn veel partijen die 'iets' met zonnepanelen willen. Maar ze weten vaak niet hoe. Door dat in kaart te brengen, help je bedrijven.' Inmiddels heeft Mammoet zonnepanelen op het dak laten plaatsnemen. Er zijn nog vijf andere bedrijven die mee willen doen.

'Iedereen wil iets met duurzaamheid, maar weet vaak niet hoe'

Walstroom

Een ander onderwerp dat tijdens de inventarisatie naar voren kwam, was geluidsoverlast. Schepen die aan wal liggen, zorgen voor overlast voor de bewoners uit de aangrenzende wijken. Dat komt doordat de dieselmotor stationair draait om voor stroom op het schip te zorgen. Niet erg milieuvriendelijk bovendien. 'We onderzoeken nu de mogelijkheden om hier iets aan te doen, bijvoorbeeld door het gebruik van walstroom', vertelt Kadux. 'Zo kunnen de schepen aangesloten worden op elektriciteit aan wal. Dan hoeft de dieselmotor niet meer aan. Scheelt geluid en CO₂-uitstoot. Er zijn verschillende bedrijven geïnteresseerd in deze mogelijkheid. Nu komt er een vervolgstudie, om te onderzoeken of er een businesscase in zit.' Vrijenhoef oppert: 'Misschien zijn er ook mogelijkheden om die elektriciteit met ammoniak op te wekken.'

Kardux en Vrijenhoef hebben het afgelopen jaar veel energie gehaald uit hun nieuwe rol aan duurzame aanjager in de haven. 'Iedereen die we spreken is enthousiast', heeft Kevin Kardux ervaren. 'Bedrijven willen graag aan de slag met duurzaamheid, maar weten soms niet hoe. Door met elkaar het gesprek aan te gaan, kunnen we elkaar verder helpen.'

Stichting DUW! adviseert Schiedams bedrijfsleven over zonne-energie

2.1 Interview met Niels Fluitman van Stichting DUW!

Alle bedrijfsgebouwen hebben een dak. Natuurlijk is dat handig, tegen de regen en de kou. Maar een dakoppervlak is ook prima geschikt om energie op te wekken, door er zonnepanelen op te leggen. In september is Stichting DUW! opgericht om Schiedamse bedrijven te adviseren over zonne-energie. Niels Fluitman vertelt erover.

'De afgelopen jaren is een wildgroei ontstaan aan aanbieders van zonnepanelen', weet Fluitman. 'Met grote beloftes over terugverdiertijden en winstpercentages. Door al die aanbieders en beloftes weten bedrijven vaak niet waar ze goed aan doen. En of ze er goed aan doen om zonnepanelen op hun dak te plaatsen. Met Stichting DUW! geven we namens de gemeente Schiedam deskundig advies over zonne-energie en zorgen we ervoor dat de kennis lokaal blijft geborgen. Dit kan met name voor toekomstige verduurzamingsinitiatieven waardevol blijken.'

Onderzoek naar potentie zonnepanelen

Stichting Duw! heeft als opdracht om een grootschalig zonne-energiepark te ontwikkelen en vier panden maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. Stichting DUW! adviseert hierbij het Schiedamse bedrijfsleven. 'Uiteraard is het aan de bedrijven zelf om te bepalen of ze dat ook daadwerkelijk gaan doen. De potentie aan panelen voor de bedrijven aan de haven is het veelvoudige van die voor de gemeentelijke panden. Daarnaast zijn we met een pilotstudie bezig voor VVE's.'

De werkwijze van DUW!

Stichting DUW! gaat als volgt te werk. Eerst vindt een onderzoek plaats naar de geschiktheid van het dak. 'We vragen daarvoor de bouwtekeningen op en kijken goed naar de helling van het dak en eventuele installaties die al op het dak zijn geplaatst', vertelt Niels Fluitman. Dan volgt een advies en een businesscase. 'Vervolgens kunnen we bedrijven ook helpen met het aanvragen van subsidies, onder andere de Energie Investeringsaftrek, salderen of SDE+-subsidie. De juiste subsidieconstructie is afhankelijk van het energieverbruik, opwekvermogen en aansluitwaarde bij de netbeheerder.'

Succes bewezen

Het principe van Stichting DUW! – een onafhankelijke instantie bedrijven adviseert – heeft zich reeds in de praktijk bewezen. Bij een vergelijkbaar initiatief in de omgeving Tilburg werken inmiddels zes mensen die zich actief inzetten om het bedrijfsleven te verduurzamen.

Breder dan zonnepanelen

Uiteindelijk is het de bedoeling dat de dienstverlening van DUW! verder strekt dan zonnepanelen alleen. Fluitman: 'We willen ons ook gaan richten op het circulaire gedachtegoed, het verantwoord gebruik van materialen en het sluiten van de keten. Zo ver is het nog niet. Voorlopig zijn er nog te veel onbenutte daken in Schiedam.'

2.2 Schiedams bedrijfsleven steeds groener

Het Schiedams bedrijfsleven kan een grote bijdrage leveren aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot in Schiedam. In 2017 zijn er vanuit de gemeente verschillende projecten opgestart die helpen bij het behalen van de klimaatdoelstellingen van de gemeente Schiedam.

Zo werkt de gemeente Schiedam samen met ondernemers aan het project Zon op Bedrijfsdaken. Bedrijven kunnen zich aanmelden om zonnepanelen te laten plaatsen op hun dak. Hiervoor kunnen ze subsidie krijgen, de zogenaamde SDE+ subsidie. Er hebben zich 17 deelnemers aangemeld. Voor 12 ervan is het realistisch om die zonnepanelen ook daadwerkelijk te gaan realiseren. De opwek is goed voor 2,3 MegaWatt.

Een andere grote duurzame opwekker in de gemeente Schiedam is de nieuwe megabioscoop aan de rand van de stad. Deze Euro-scoop is in 2017 opgeleverd met een dak vol zonnepanelen.

Naast zonne-energie wordt nadrukkelijk gekeken naar de mogelijkheden voor windenergie in Schiedam. Dat is nog niet eenvoudig, want de ruimte voor windmolens binnen Schiedam is schaars en de eisen die worden gesteld aan de veiligheid rondom windmolens zijn streng. Een van de twee plekken die volgens de onderzoeken van de provincie geschikt zou moeten zijn voor een windmolen in de Haven, die is opgenomen in de verordening Ruimte en Milieu van de provincie en die het Schiedams Energie Collectief wil ontwikkelen, stuit voornamelijk op het probleem dat op basis van de huidige regelgeving de veiligheidscontour van de molen schampt aan een deel van een kwetsbaar object. Er wordt nog naar oplossingen gezocht.

2.3 Versterken van duurzame economie in Schiedam

Voor het versterken van een duurzame economie in de stad is een Innovatie-agenda opgesteld. Op die agenda staat onder andere een onderzoek of er in Schiedam een locatie kan worden ingericht die innovatie aanwakkert. De gemeente heeft de opdracht gegeven voor een haalbaarheidsstudie naar de potentie van het ONS-pand als innovatieve hotspot. Het blijkt dat het kans van slagen heeft om hier een plek van te maken waar innovatieve bedrijven zich vestigen en waar duurzaamheid één van de kernwaarden is.

Circulaire economie

Het afgelopen jaar vonden in het ONS-pand ook zogenaamde Inspiratie Cafés plaats. Dit zijn bijeenkomsten waar een (actueel) thema wordt behandeld en sprekers aan bod komen die verstand hebben van het onderwerp. Het eerste ONS Inspiratie Café van 2017 had als thema *'Bruikbare Circulaire Economie in de Schiedamse praktijk'*. Dit is een manier om duurzame bedrijven aan de gemeente te binden, een van de speerpunten uit het klimaatbeleidsplan van de gemeente Schiedam.

Het thema sloot aan bij het initiatief van het bedrijf PulsUp. Dit bedrijf onderzocht in opdracht van de gemeente of bedrijven in Spaanse Polder en 's Gravenlandse Polder elkaars reststromen kunnen gebruiken. Het afgelopen jaar heeft PulsUp dit vertaald naar een digitaal platform. Dit met het doel afval te reduceren en het circulaire gedachtegoed te stimuleren.

The Next Economy

Op de Innovatie-agenda van de gemeente staat ook dat er voldoende ruimte wordt gegeven aan het creëren van waardevolle netwerken. Dit zijn bijvoorbeeld netwerken waar kennis, onderwijs en talent aan elkaar wordt gekoppeld. Een goed voorbeeld hiervan is een

serie bijeenkomsten waar tien bedrijven uit de haven aan deelnamen en hun wensen en problemen op het gebied van de 'next economy' voor het voetlicht brachten. Solutionlab MOIC ging aan de slag met de uitkomsten uit die bijeenkomsten en heeft aantal projecten opgezet. Deze projecten moeten ervoor zorgen dat Schiedamse bedrijven, onderwijsinstellingen en overheid samenwerken aan een toekomstperspectief voor het Schiedamse havengebied.

2.4 Groene en blauwe initiatieven

De gemeente heeft ook vorig jaar verder gewerkt aan de uitvoering van het meerjarigenplan voor groen en water. Een hoogtepunt hierin was de oplevering van het natuurspeelbos in het Beatrixpark. Ook is gewerkt aan de groene verbinding tussen de getijdenkreek Vijfsluizen en de Poldervaart. Daarnaast is het groen op en rond de oude Room-Katholieke begraafplaats opgeknapt. Het park Bijdorp is gereconstrueerd tot een sociaal vriendelijk park met waterberging voor het laag gelegen stadsdeel Bijdorp. Het ontwikkelingsplan voor het Beatrixpark is nagenoeg voltooid met als laatste de opknopbeurt van de heemtuin. En de plannen voor een bijenstal in het Beatrixpark zijn verder ontwikkeld, mede door de gewonnen € 5.000 euro van het Duurzame Stadsinitiatief.

2.5 Bomen in Schiedam

De gemeente Schiedam is het afgelopen jaar verschillende malen in het nieuws geweest over het groenbeleid in Schiedam. Zo is ophef ontstaan onder bewoners over de voorgenomen kap van 80 bomen en struikgewas in Schiedam West. Deze bomen zouden moeten wijken voor een voet- en fietspad. Na een drukbezochte bijeenkomst in het stadhuis heeft de

gemeente besloten het plan voor het voet- en fietspad aan te passen. Daarbij wordt gezocht naar een variant waarbij zoveel mogelijk bomen behouden blijven.

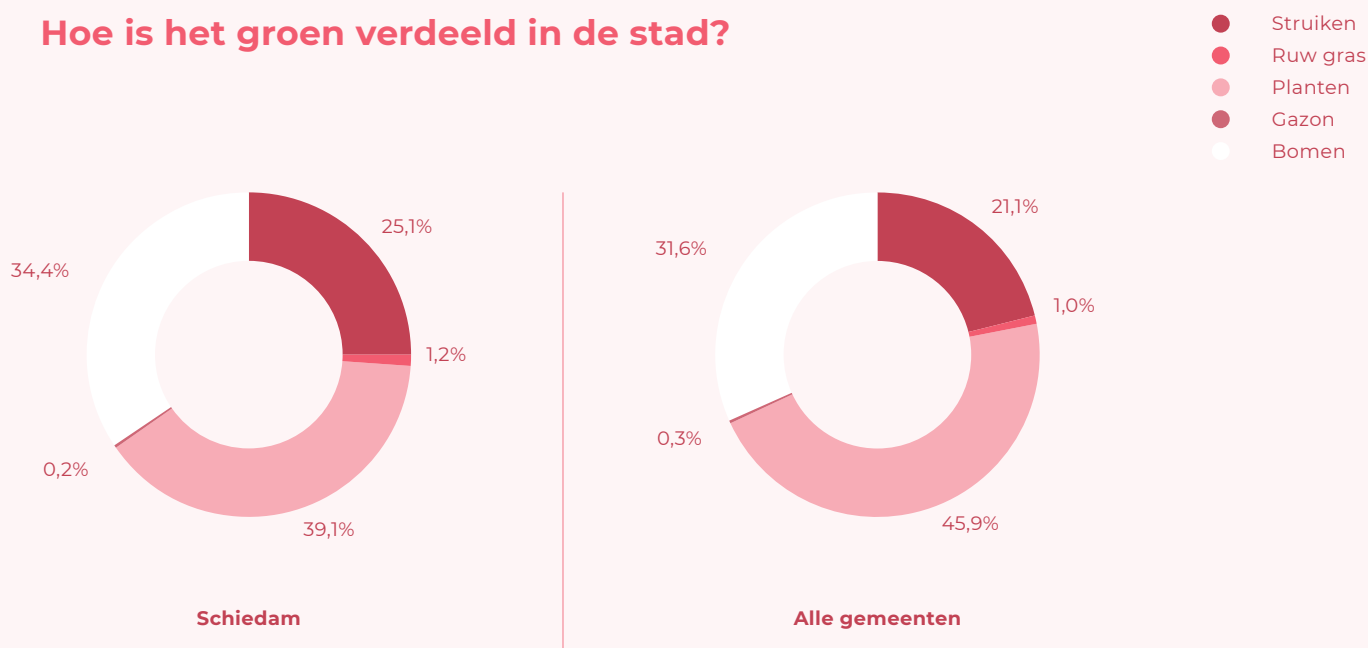
Een ander gevoelig punt het afgelopen jaar is de beplanting op het park op de A4. Bij de aanleg van het park heeft Rijkswaterstaat zo'n 4.000 bomen geplant. Volgens verschillende bewoners zijn deze bomen kleiner dan beloofd. Zij willen grotere bomen in het park. Omdat het een dakpark betreft kunnen er echter maar een klein deel bomen in een grote maat worden geplant. De Raad van State doet een uitspraak over deze kwestie.

Jaarlijks laat de gemeente Schiedam een benchmark uitvoeren van het groen in de stad door de Wageningen Universiteit. In totaal staan er in Schiedam 33.500 bomen. Dat is minder dan vorig jaar. Uit de benchmark blijkt verder dat in Schiedam zo'n 5.000 bomen meer staan dan in vergelijkbare steden. In totaal beslaan bomen zo'n 1,2% van het totale groenoppervlak in de stad, dat verder uit gras, struiken, planten en gazon bestaat. Landelijk ligt dat percentage op 1%.

Bomen in Schiedam

2017	33.500
2016	33.564
2015	33.546
2014	33.515

Hoe is het groen verdeeld in de stad?

2.6 Schiedam kent bijzondere dieren

De gemeente houdt al enkele jaren een natuurmonitor bij. Hierin staan bijzondere ecologische ontwikkelingen in de stad. Het afgelopen voorjaar is bijvoorbeeld een zwerm van 200 oeverzwaluwen neergestreken op een talud ten noorden van het Beatrixpark nabij Sveaparken. Daardoor zijn de werkzaamheden die daar plaatsvonden tijdelijk opgeschort. Nu de zwaluwen weer vertrokken zijn, wordt weer verder gewerkt. Aan de andere kant van het spoorviaduct zorgt de aannemer voor precies dezelfde zandberg. Hopelijk nestelen de oeverzwaluwen zich komend voorjaar weer ten noorden van het Beatrixpark, maar dan aan deze kant van het viaduct. Verder kreeg de kinderboerderij er nieuwe bewoners bij: ooievaars. Afgelopen jaar kregen ze voor het eerst twee jongen. Jammerlijk maakte een van de jongen een fatale val uit het nest. Andere bijzondere vogels die het afgelopen jaar werden

gesignaleerd zijn sperwers is Schiedam-West en ijsvogels in Schiedam-Noord. In de natuurmonitor staat verder dat er geregeld vossen in Schiedam zijn waargenomen.

2.7 Duurzame mobiliteit

Parkeren

Mobiliteit en ruimte zijn belangrijke thema's voor de stad Schiedam. Daarbij is één van de uitgangspunten van de gemeente Schiedam dat parkeren mag, maar dat andere vormen van mobiliteit beter zijn. Daarom is dit jaar met een speciale tool inzichtelijk gemaakt hoe de gemeente slimmer om kan gaan met parkeren. Door minder parkeerplaatsen te realiseren bij nieuwe plannen en door anders om te gaan met parkeren. In de binnenstad worden geen extra parkeerplekken meer gerealiseerd en wordt meer aandacht gegeven aan de fiets en het openbaar vervoer.

Duurzaam openbaar vervoer

Duurzaam openbaar vervoer is gericht op zowel de milieu- als de sociale kant van duurzaamheid. Door openbaar vervoer te stimuleren als alternatief voor de auto en door OV-voertuigen steeds meer op elektriciteit te laten rijden wordt de CO₂-uitstoot van het vervoer van personen gereduceerd. Tegelijkertijd kunnen meer mensen zich sneller en makkelijker verplaatsen door het openbaar vervoer voor verschillende vervoersgroepen toegankelijk te maken. Met diverse projecten werkt de gemeente aan het verduurzamen van het openbaar vervoer in Schiedam.

De bus

In de ontwikkeling naar CO₂-neutraal busvervoer op de huidige lokale en regionale busnetten zijn in 2017 verdere stappen gezet. In de nieuwe concessie voor het busvervoer, dat loopt tot 2034, zijn eisen gesteld over de wijze waarop de 100% zero-emission wordt gerealiseerd. Het doel is dat het busvervoer al in 2025 CO₂-neutraal is. De nieuwe busconcessie start in 2019. De RET zal het vervoer blijven verzorgen.

Lokaal aanvullend vervoer

In 2017 is besloten om het vrijwilligersinitiatief van Argos Mobiel te continueren in 2018. Argos Mobiel is een samenwerking tussen een zorgverlener en de gemeente Schiedam voor lokaal aanvullend vervoer. Net als bij een taxi kan een Argos Mobiel worden opgeroepen. In 2018 wordt bekeken of Argos Mobiel in 2019 een structurele invulling kan krijgen. Er wordt ook gekeken naar de mogelijkheid om de in 2012 gestaakte busdiensten in de avonduren te vervangen.

In 2017 is gekeken naar de mogelijkheden om bedrijfsterreinen, met name in het Havengebied, beter bereikbaar te maken met lokaal aanvullend vervoer. Veel werknemers gaan nog met de auto naar hun werk. In 2017 zijn bij

twalf bedrijven mobiliteitsscans gemaakt. Die worden samengevoegd, om in 2018 bedrijven voor te stellen om gebruik te gaan maken van pendelvervoer, fiets of watertaxi. Met bedrijven zullen afspraken worden gemaakt, om te zorgen voor een goede dekking van dit vervoerssysteem. In potentie kan dit veel CO₂-uitstoot reduceren. En voor zowel lokale als regionale verplaatsingen biedt het een beter alternatief voor de auto dan het huidige lokale busnet. Bovendien kunnen bedrijven besparen op hun vervoerskosten en hun indirecte CO₂-uitstoot door woon-werkverkeer.

Dilemma

Het besluit om Argos Mobiel te continueren verliep moeizaam. De maatschappelijke betekenis en kansen voor de gebruikers worden onderkend. Maar als reïntegratieproject, werkloze mensen konden zich vrijwillig aanmelden als chauffeur, is het project niet geslaagd.

Autonoom vervoer

Op termijn kan zelfrijdend vervoer een rendabel alternatief zijn van lokaal aanvullend vervoer. De gemeente werkt aan plannen voor een testfaciliteit voor autonoom vervoer, gekoppeld aan het eigen aanvullende vervoerssysteem. De gemeenten Schiedam en Vlaardingen hebben samen plannen ontwikkeld om de metrostations Vijfsluizen en Vlaardingen Oost te verbinden met een autonome (elektrische) shuttle. Dit is vergelijkbaar met de Rivium Parkshuttle in Capelle aan den IJssel. Samen met Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), leveranciers en vervoerders wordt in 2018 verder gekeken naar de financiële haalbaarheid en realisatie van de plannen.

Lage CO₂-uitstoot per inwoner

Uit landelijk onderzoek komt naar voren dat Schiedam in de top 4 staat van Nederlandse gemeenten met de minste CO₂-uitstoot per inwoner in het wegverkeer (0,4 ton CO₂ per persoon). Maassluis en Vlaardingen staan met

0,3 ton CO₂-uitstoot per inwoner op de eerste en tweede plek. In dit onderzoek zijn de snelwegen niet meegenomen.

2.8 Scholen aan de slag

De Primo Scholen in Schiedam zijn in 2017 aan de slag gegaan met duurzaamheid. Er wordt met ondersteuning van de gemeente duurzaamheidsbeleid voor deze scholen ontwikkeld. Ook zijn het afgelopen jaar energiescans uitgevoerd op de 11 Primo Scholen. In totaal zijn 34 energiescans uitgevoerd. Aansluitend aan de scans zal er een actualisatie worden gemaakt van de meerjarenonderhoudsplanningen voor alle locaties. Hierbij zullen de geadviseerde energiebesparende maatregelen worden geïntegreerd in de planning.

Ook de Openbare Scholengroep Vlaardingen Schiedam werkt aan duurzaamheid. In 2017 is besloten de daken van de Mavo Schravental en het ProNova College te beleggen met zonnepanelen. In totaal worden er bijna 900 panelen geplaatst, goed voor 100 ton CO₂-reductie per jaar.

De gemeente Schiedam heeft daarnaast geïnventariseerd welke bestaande sporthallen en sportvoorzieningen verduurzaamd kunnen worden. De mogelijkheden zijn hier beperkt. Een deel van de sportvoorzieningen is verplaatst naar het dak van de A4 of binnen Harga. Deze sportvoorzieningen worden nieuw en duurzaam gebouwd. De Sporthal en het zwembad zijn in beheer van Optisport tot 2020. Ook is het onduidelijk wat de levensduur van deze gebouwen is.

2.9 Slimme en Gezonde Stad

Al sinds 2015 werkt de gemeente samen met Rijkswaterstaat aan het programma [Slimme](#)

[en Gezonde Stad](#). Het doel van dit programma is om buiten de bestaande regels en normen en met behulp van slimme, lokale samenwerkingen de leefbaarheid en gezondheid van Schiedam en Schiedammers te verbeteren. Drie gebieden krijgen de aandacht: de tunnel onder de A4, de haven en de A20. In mei 2017 konden mensen tijdens het symposium [Mijn stad in Beweging](#) kennis maken met de diverse innovaties die zijn toegepast bij het A4-project in Schiedam. Het symposium liet zien hoe de bouw van de A4 is gecombineerd met praktische oplossingen voor lucht- en geluidsoverlast. Schiedam is als inspiratiebron aangeboden aan andere steden.

Voor de Schiedamse haven is een van de opgaves om economische ontwikkeling te combineren met een afname van milieuhinder. Omwonenden en bedrijven zijn samen op zoek gegaan naar een oplossing voor geluidsoverlast. Generatoren die schepen 's nachts van brandstof voorzien houden de bewoners uit hun slaap. De betreffende bedrijven zijn vrijwillig bereid om samen aan een oplossing te werken.

Met het programma Slimme en Gezonde stad kijkt de gemeente naar de mogelijkheden de barrièrewerking van de A20 te verminderen en de uitstoot van schadelijke stoffen en geluid te beperken. De A20 loopt dwars door Schiedam en vormt samen met de andere vervoersstromen een flinke barrière tussen de twee stadsdelen. Er wordt voor de korte termijn vooral gekeken naar een betere fietsbaarheid. Zo lopen er drie belangrijke fietsroutes onder de A20 door die in samenwerking rijk-gemeente verbeterd (kunnen) worden. In mei 2017 is de bijeenkomst gehouden '[Fietsen onder de A20 naar een gezonde stad](#)'. Vooral door de virtual reality fiets was dit een succesvolle bijeenkomst. De reacties tijdens deze bijeenkomst worden ook gebruikt bij de herinrichtingsplanningen voor de fietstunnels.

2.10 De resultaten

Doel:	30% CO ₂ -reductie in 2030 ten opzichte van 1990
Resultaat:	project Zon op Bedrijfsdaken 34 energiescans bij scholen Mavo Schravenlant en ProNova College krijgen 900 zonnepanelen Zonne-energieproject in de haven
Doel:	creëren van een aantrekkelijke woonomgeving en een autoluwe binnenstad
Resultaat:	uitvoering programma Slimme en Gezonde stad Uitvoeringsprogramma Parkeren vastgesteld
Doel:	jaarlijks 0,5% CO ₂ -reductie door het aantrekkelijker maken van openbaar en fietsvervoer
Resultaat:	nieuwe busconcessie met als uitgangspunt CO ₂ -neutraal in 2025 met 0,3 ton CO ₂ per inwoner een relatief lage uitstoot in het wegverkeer besluit om Argos Mobiel in 2018 te continueren en verder te onderzoeken
Overige resultaten:	oplevering van het natuurspeelbos in het Beatrixpark Schiedam telt 33.500 bomen organiseren ONS Inspiratie Café